

Føroya fiskimenn og Føroya arbeidarar

av stjórn Arbeidsmannafelags „Fylkingar“.

IV.

Føroya ull er Føroya gull. So ljúðaði einaför. Men nú er umskift. Landbúnaðurin er ikki longur álitið. Tað er einans ein munurberingur, hann gevur í kovan hjá teim flestu hjá fjöldini. Hovudshjallurin hjá henni er á sjónum, og hesin hjallur er tess verri illur at lita á. Hann hevur mangan góymt beiskan viðskera. Land, oyggjar okkara hava ikki av ongum og ikki av órátti fingið navn: «Enkernes Land».

Vandan á sjónum er illt at gera við. Eingin kann byggja borð fyri báru. So mikið meiri skyldu hava vit at skipa sum best á landjórðini. Og kann ikki gerast nakað til muns landbúnaðinum viðvíkjandi? Kunnu vit ikki gera nakað fyri at veita Føroyingum yvir høvur, fjöldini, ein stuðul á landinum, ein lítlan hjall á fóstum?

Ein týðningarmikil spurningur. Týðningarmikil nasjonaløkonomisk sæð fyri heildina, samfelagið. Hvat fer nú ikki fyri skýtið! Hugsdi okkum til bert tað, at hvort epli, ið nýtt og eldið varð í Føroyum, kom úr Føroyum, var vaksid í Føroya mold. Hvussu nógv keypa vit av eplum úr úrheiminum um árið? Fyri hundroðir av tusundum av krónum! Hvi eru vit so dólgaðir? Ja, hvi? Spyr hvort ið ræður fyri borgum. Men er tað ikki sýngiligt, harnilgt? So væl epli frukta hjá okkum! Og kortini lata vilt árs árliga so stóran pening út av landinum fyri tei. Ella kundu vit, okkara land, ikki spart hesi hundroðir av tusundum? Jú, og tað so makaleyst, bert vit skipaðu land okkara *plánøkonomiskt*! Men alt gongur her upp á «beskubb», sum maðurin segði. Eingin plánu, eingin javnandi, regulerandi hond. Soleiðis kann tað ikki ganga longur. Eisini viðvíkjandi búnaðinum, landbrúkinum, megu vit inná plánøkonomi — so og so nógv nýta vit av eplum, og so og so nógv skal tí veltast til bestu góðsku og fastan pris samsvarandi epla-prisin í marknaðinum plus farmatúðirskul til Føroyar. Hímaráskvirði, maksimálvirði, má ásetast fyri at tryggja hin fáteka, ið ongan teigin eigir ella kann fáa, at hann ikki skal rinda ov høgan pris. Ja, her má broytast, her má nakað gerast. Komandi rettarlíð krevja tað!

Heilsan er eittans. Hon er alt, heila lívsvirði. Uttan mjólk og grønsku vána heilsa. Men fáa børn okkara nógv mikið av mjólk, grønsku og øðrum lívveikjandi gróðri? Nógvastadum ikki! Og tað kundu vit haft 6 ferðir so nógvur kúr sum vit hava og grønska, rabarbur, kál o. s. fr. vaksa heilt væl í Føroyum. Farið til Kirkjubø, og tit fáa sjón fyri søgn. Mjólk og grønska — heilsa styrkið. Hesi hoyra saman. Ein barnaflokkur uttan mjólk og grønsku er folin og bleikur. Trot uppá hesi fodevnið kastar í stórum, er dýrari enn landið orkar at rinda. Ti má einstaklingurin blása í hornið, tí má fólkíð sum heild krevja bó! og broyting í okkara landbúnaðarskiftum, krevja eina fyri einstaklingin sum fyri heildina stimulandi skipan. Gamli siðir, gomul hugsan, megu víkja. Alt tað, ið tarnar grønskingini av landinum má avtakast, avlívast. Fordómir og óráttvísir framhjárættindi, ið forða einum útíviklingi við tí

skjótleika og skundi, ið torvar lívinum við sínum margfaldu krøvum, alt tilíkt má víkja fyri fólksins, landsins frama og framburði. Um ikki so verður, kólna vit, gerast røtt- og heimleys í okkara egna landi. Tað kann verða trupult og svangligt og tvørilgt kortini. Her er tessverri eingin gullsandur. Land okkara er einki Kánans land, Sveittabrot, stríð og strev, tað er lagan hjá tí minna manninum. Men arbeidararnir og fiskimennirnir hava aldri borist undan og ræðst slíðið og strevið. Okkara krav er ikki at sleppa at liggja í leti, men at koma til arbeiðis og fáa *rættvísan agóða av arbeiðinum*. Hetta skuldi verið eitt rimiligt krav, eitt rættvíst krav. Men sum útíviklingurin gongur í tí kapitalistiska samfelaginum, ber tað meiri og meiri á ta leiðina, at arbeiði ikki verður at fáa, at jórðin verður samlað og lodg í hendurnar á einstøkum. Og havi! Eisini har okist arbeiðsloysi í stórum. «Parolans» tykist at vera, at vit smámenn skulu læra okkum at svolta, vit skulu proletariserað meir og meir. Men stopp! Vit Føroya arbeidarar og tit Føroya fiskimenn vilja ikki lata okkum hetta bjóða! Vit kunna, um vit vilja — og vit mugu vilja — slá á borðið og siga: *soleiðis skal tað ikki verða! Hetta er okkara vilji og hugsan — og soleiðis skal tað verða!*

Og landbúnaðurin verður so umskipaður. Hin ognarleysi flokkurin fer so høvi til at grønska landið. Jórðin sleppur ikki lá longur at liggja í mosa — ódugnamennirnir verða á at víkja fyri dugnamonnum. Allur mátturin verður lagdur á at fáa hugajórðina undir kultur skjótast moguligt. Nóg mikið av mjólk og grønsku til hina uppvaksandi ættina! Hesum kravi má einki forða!

Sum fyrsta stig eiga vit arbeidarar og tit fiskimenn at vera samdir um at krevja fram — nú beinavegin — tað mikið umrødda á tingborði liggjandi uppskotið til broyting av okkara jarðavíðurskiftum. Lat okkum fáa tey 150.000 um árið til studning og lán til treingjandi jarðbrúkarar, træðarmenn og smábóndur. Lat okkum fáa kongsgóðsið og prestajórðina í ein særligan føroyskan jarðgrønn, stýrdan av okkum sjálvum. Lat okkum fáa rætt til at nerta við ta privata mosajórðina. Teir menn, ið einki gera við jórðina, fáa betri býi við at fáa virði av jórðini í peningin og rentur av honum í sparikassanum, heldur enn at eiga jórðina liggjandi í órøkt til taps fyri eigararnar og tarn fyri útíviklingi í samfelaginum. Hin ognarleysi flokkurin í óðalsbygdum sum Gjógv, Eiði o. a. eigir eisini lívsrætt, rætt til at kenna, at Føroya land *eisini* unnir honum fótin fastan, ein blett, ið hann kann gleða seg við at koma aftur til at dyrka og grønska, aftaná at hann í 7 mánaðir hevur troyst tann svikfulla hjallin á sjónum. Latum okkum undirstrika, at í hesum uppskoti má ikki broytast til frama fyri hin privata ognarrættin, tá hann stendur forðandi fyri at vit, Føroya fólk, fáa tað av jórðini, hon ennir at geva. Hin

ognarleysi flokkurin er eins væl Føroyingar og óðalsmennirnir og eiga lívsrætt her á landi eins væl og teir, eiga krav til móður sína Føroyar. Hetta megu okkara huga-harrar á tingi minnast. Tað er hættisligt at gloyma hetta ella at lástast sum einki. **Føroyar hava ikki ráð til tess!**

Vit, ið eru á skuggasíðuni, tit sjómenn og vit arbeidarar, vit hava eitt felags mál, at koma uppundan, gerast fríir, fáa fullan og heilan menniskjarætti, lívsrætt, rætt til at arbeiða og njóta ágóðan av arbeiði okkara. Okkara millum eru ongur móðstriðandi interessur, og ein eittíhvort er, ið ikki ber saman, eiga vit at javna tað sum broður.

Latum okkum smámenn her á landi geva hvorum øðrum hondina uppá at standa óksl móti óksl í stríðinum fyri eini rættvísari samfelagsskipan, har ikki ein standur, ein klassi, verður tryktur og kúgnaður fyri at ein annar kann koma so mikið hægri upp, men har hvor lyftir annan, og allir sum ein eru við at bera byrðina og nýta ágóðan, har tey ymsu virkini, tey ymsu arbeiðini á landi sum á sjóvi virka hvort við øðrum sum ein væl lagdur plánu, har ið einki fer fyri skýtið, men alt kemur menniskjunum til gagns og frama.

Okkum arbeidarum og tykkum fiskimonnum biðar ein stór uppgáva, eitt stórt tak fyri betri og rættvísari tíðum.

Nú stendur á okkum, fiskimenn og arbeidarar!

Den unge Arbejder,

som skal være med til at skabe bedre Forhold for det Samfund, vi tilhører, har du tænkt over, under hvilken Samfundskaar dine Forældre har kæmpet under for at skaffe dig og dine det daglige Brød, ofte alene grundet paa manglende Oplysning og til Tider daarlige Tilsyn og til Tider daarlige Forhold har de ikke kunnet hævede deres fulde Ret.

Har du, med dine Fædres daarlige Erfaringer «in mente», sat dig et Maal for Livet, som vil gavne dig og dine. Hvis du ikke har gjort dette, saa lyt til et velment og godt gammelt Raad, som intet hæderligt Menne-ske nogen Sinde vil kunne bebrejde dig. Og dette er: **„Gør din Pligt“**, hvad enten det er overfor din Arbejdsgiver, Kammerat eller for hele det store Samfund, du bor under. Men til Gengæld maa du **„kræve din Ret“**. Gør du disse to Ting fuldt ud i Tanke og Handling, da er du med til at forbedre Kaarene for dig og dine. Og igenem Aarene vil du høste Frugten for din Kamp for en menneskelig Tilværelse.

Med Tak for Optagelsen.
O. M. Schultz.

Einsans ein kluttur.

Sigurin hjá javnaðarmonnum í Lundun er einans ein kluttur, ið einki herverk ger, særliga um vit gloyma javnaðarmannasigarnar við kommunuvalini yvir alt England.

Latíð smáfuglar í fríð!

Hvor mentaður lærari í Føroyum sigar hetta aftur og aftur til bornini. Vit hugsa eisini, at unglingar og børn nú á døgum geva hesum orðum gætur. Tað kann vera, at onkur forherðingur er ímillum, sum tekur egg og ungar. Men tað er vist bara onkur. Vit hoyrdu um dagirnir ein mann siga, at tað var verri við teim gomlu, seyðamonnum særliga. Hesum vildu vit einki trúgva. Men maðurin helt fast við sítt, at so var.

Kann tað vera so galið, at okkara seyðamenn eru smáfuglarænarar. Viðvíkjandi teim flestu kann tað ikki vera rætt, tað ber ikki til. Vit fáa okkum ikki til at trúgva tí. At onkur seyðamaður er so dekanligur, kann sjálvandi henda. Illgras finst í sjálvt tí best lúkaða garði. Eingin mátti sum seyðamenn kent alsk og tokka til heiðafuglin og roynt at vart hann móti at avoyðast. Seyðamennirnir kunnu eisini sum eingin annar vera verjari fyri heiðafuglin. ið hevur sínar fíggjadar, um teir ikki eru smádreingir og óspektir seyðamenn. Hovudfíggjandin er rollan — og summasaðni útlogufressar. Hesi eru hervilgi. Her kundu seyðamennirnir gjørt góða gerð við at lagt eitur fyri rotturnar og roynt at skotið fressarnar. Hitt almenna eigir at styðja við fríum eitri.

Vit loyva okkum at heita á allar seyðamenn í Føroyum um taka tað sum eina uppgávu at stríðast fyri heiðafuglin. Gerið tað og Føroya fólk vil takka og virða tykkum!

Skattatos.

Blonk vápn.

Hann, ið er sekur, at sær tekur.

(Framhald).

Pætur: Hvor man hesin limur vera? Hann heldur okkum vera verjarar av núverandi sóknarstýri á Tvoroyri, tí vit undrast á, at skattavíðurskiftini á tí illastillaða Tvoroyri eru frægari fyri hin minna mannin enn í Havn. Eg skal siga hesum góða limi, at vit verja ikki sóknarstýrið á Tvoroyri. At skattavíðurskiftini eru so fræg, sum tey eru, á Tvoroyri, skyldast eina og aleina arbeidarunum. Gjøgnum sínar menn hava Tvoroyra arbeidarar fingið fram, gjøgnumført, ein stóran part av einum av arbeiðsmannafelagi «Fylking» til sóknarstýrið innsendan líkningsarkala. Stríðið var hart. Men tað varð eisini skorað hart á. Henda skala kann líkningsarnevndarlímunin finna í «Føroya Social-Demokratie». Í Havn, við teim mongu stóru inntøkum, kann líkningskalin gerast nógv meiri radikalur. Á Tvoroyri eru fíggj stórar inntøkur — har kann vist, sum státt er, ikki gangast longur.

Líkningsarnevndarlímunir átti ikki at verði firtin, um hann var ósekur. **Hann, ið er sekur at sær tekur.**

Hanus: Hetta hevur tú rætt í, Pætur. Kanska teir nú fara at leggja eina bumbu undir bygningsskattin — so var okkara prátt vorði

sum hent. Lat so «Dimma» læra háðlátur og káka í fríi yvir stórmonnum.

So fingur vit at vita tað.

Undarliga samanvopið, júst so samanvopið sum hjá honum, ið sekur er, er tað, ið L.-S. skrivur viðvíkjandi líta «ne» og sær, um tað er eitt líkheitstekn ímillum tað og hann.

Okkara «Hjemmelsmand» er góður, jú, jú.

Á, ja, so fingur vit tað at vita tað og komu eitt stórt fet nærri sannleikanum: at afturhald er afturhald, her sum burturi. Men hvat siga tit? Ikki at tola dagsins ljós!

Nazisman = afturhald = konservatismu.

Nazisman = afturhald = sam-band.

Tíðindi.

Tvoroyri.

Um kolíð

er kvirt nú. Óll leingjast at frætta men alt er sum undir loki, einki syvjar út frá teim ið *lata skulu*.

Um stutta tíð

fara hvalabáturin at royna aftur í ár. Hevði tað bara eydnast at fingið hesa drift at borið seg. Hon var góður stuðul fyri Sunna-be seinasta ár. Eitt máttó broytast í ár: *hvalatvæstið má gerast biligari*.

Annar hvalabáturin er farin niður at fáa plátu setta í annað borðið.

Sindur av sild

fæst av og á á Trongsigvafirði. Ísvirkir keypir til skipini nú og ættlar at keypa til linubátarnar í summar.

Nemesis.

En 20-aarig Pige fra New Zealand gik for nogen Tid siden ombord i en Damper i Sydneys Havn for at blive transporteret til Colombo, hvor hendes Forlovede ventede paa at blive gift med hende. Ombord var en Engländer, der gjorde Kur til hende, og tilbød hende Ægteskab. Til sidst sagde hun Ja. Til denne Beslutning medvirkede ikke mindst den Kendsgerning, at Engländeren havde en stor Forretning hjemme i London.

Da Damperen undervejs lagde til i Adelaide, blev Parret viet, og hun gik slet ikke i Land i Colombo, hvor den forsaædede ventede forgeves.

I London opdagede den unge Frue, at det var rigtigt nok, at Gemalen havde en stor Forretning, men hun konstaterede ogsaa, at han havde en Kone der i Forvejen.

Han blev arresteret for Bigami og fik en længere Fængselsstraf. Nu sidder hun og venter paa et Skib, der kan tage hende gratis med tilbage til New Zealand. Penge har hun nemlig ikke.

Rættleiðing.

Í sætti reglu í fyrstu spaltu í «Skattatos» stóð í seinasta blaði: «Men eg hugsi, at vit eru farnir stórvægis við síðuna...» Tað skuldi sjálvandi staðið eitt ikki ímillum «vit» og «er».

Hanus og Pætur.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM